

[illegible]

महाराष्ट्र शासन

第一、海軍部。第二、陸軍部。第三、財政部。第四、司法部。第五、內務部。第六、外交部。第七、教育部。第八、農商部。第九、交通銀行。第十、郵傳部。第十一、參政院。第十二、國務院。第十三、各省議會。第十四、各縣議會。第十五、各鄉鎮公所。第十六、各保甲長官。第十七、各團練總局。第十八、各軍隊司令部。第十九、各警察廳。第二十、各法院。第二十一、各監獄。第二十二、各慈善機關。第二十三、各宗教團體。第二十四、各學術團體。第二十五、各職業團體。第二十六、各農民團體。第二十七、各工人團體。第二十八、各青年團體。第二十九、各婦女團體。第三十、各兒童團體。第三十一、各老人團體。第三十二、各殘疾人團體。第三十三、各貧民團體。第三十四、各乞丐團體。第三十五、各娼妓團體。第三十六、各賭博團體。第三十七、各煙毒團體。第三十八、各鴉片團體。第三十九、各毒品團體。第四十、各賭博團體。

1992

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

此書中，凡有關於社會主義之理論，皆係根據馬克思之學說而論之。其論社會主義之起源，謂社會主義之起源，實由於社會之進化。社會之進化，實由於生產力之發展。生產力之發展，實由於生產關係之改變。生產關係之改變，實由於生產力之發展。此其大要也。

245

1992

[illegible]

一、此項工程，係由本局承辦，所有工程費，均由本局撥付。其工程費之計算，係根據工程之實際需要，並參照往例，予以核定。其工程費之撥付，係根據工程之進度，分期撥付。其工程費之結算，係根據工程之實際完成情況，予以核定。其工程費之結算，係根據工程之實際完成情況，予以核定。

中華民國二十一年一月一日

【附錄】

附錄一：工程費之計算

一、工程費之計算，係根據工程之實際需要，並參照往例，予以核定。其工程費之撥付，係根據工程之進度，分期撥付。其工程費之結算，係根據工程之實際完成情況，予以核定。其工程費之結算，係根據工程之實際完成情況，予以核定。

附錄二：工程費之結算

附錄三：工程費之撥付

一、工程費之撥付，係根據工程之進度，分期撥付。其工程費之結算，係根據工程之實際完成情況，予以核定。其工程費之結算，係根據工程之實際完成情況，予以核定。

中華民國二十一年一月一日

附錄四：工程費之結算

附錄五：工程費之撥付

中華民國二十一年一月一日

1945

1945 年 12 月 1 日

1945 年 12 月 1 日，星期六。上午 10 时，在
本会会议室，由主席主持，全体委员出席，
讨论 1945 年度工作总结及 1946 年度工作计
划。会议首先由主席报告 1945 年度工作总
结，指出一年来在党的领导下，各项工作均
取得显著成绩，特别是抗联工作，成绩尤
为突出。接着由各位委员分别报告分管工
作情况，并对 1946 年度工作计划提出建
议。会议最后由主席总结，强调 1946 年
要继续发扬抗联精神，克服困难，争取更
大胜利。

（记录人：XXX）

1946 年 1 月 1 日

1946 年 1 月 1 日，星期日。上午 9 时，在
本会会议室，由主席主持，全体委员出席，
讨论 1945 年度工作总结及 1946 年度工作计
划。

会议首先由主席报告 1945 年度工作总
结，指出一年来在党的领导下，各项工作均
取得显著成绩，特别是抗联工作，成绩尤
为突出。接着由各位委员分别报告分管工
作情况，并对 1946 年度工作计划提出建
议。会议最后由主席总结，强调 1946 年
要继续发扬抗联精神，克服困难，争取更
大胜利。

（记录人：XXX）

（记录人：XXX）

1946 年 1 月 1 日

1946 年 1 月 1 日，星期日。上午 9 时，在
本会会议室，由主席主持，全体委员出席，
讨论 1945 年度工作总结及 1946 年度工作计
划。

（记录人：XXX）

（记录人：XXX）

（记录人：XXX）

（记录人：XXX）

1944

(1944)

대한민국 헌법

대한민국 헌법은 1948년 8월 1일부터 시행한다. 이 헌법은 대한민국의 기본법으로서, 모든 국민은 헌법에 의하여 권리와 의무를 가진다. 헌법은 국가의 조직과 운영에 관한 사항을 규정하며, 모든 법률과 행정행위는 헌법에 부합하여야 한다.

(1948)

대한민국 헌법

대한민국 헌법은 1948년 8월 1일부터 시행한다. 이 헌법은 대한민국의 기본법으로서, 모든 국민은 헌법에 의하여 권리와 의무를 가진다. 헌법은 국가의 조직과 운영에 관한 사항을 규정하며, 모든 법률과 행정행위는 헌법에 부합하여야 한다.

(1948)

대한민국 헌법

대한민국 헌법은 1948년 8월 1일부터 시행한다. 이 헌법은 대한민국의 기본법으로서, 모든 국민은 헌법에 의하여 권리와 의무를 가진다. 헌법은 국가의 조직과 운영에 관한 사항을 규정하며, 모든 법률과 행정행위는 헌법에 부합하여야 한다.

(1948)

대한민국 헌법은 1948년 8월 1일부터 시행한다. 이 헌법은 대한민국의 기본법으로서, 모든 국민은 헌법에 의하여 권리와 의무를 가진다. 헌법은 국가의 조직과 운영에 관한 사항을 규정하며, 모든 법률과 행정행위는 헌법에 부합하여야 한다.

【 333 】

【 333 】

【 333 】

【 333 】

【 333 】

【 333 】

【 333 】

【 333 】

【 333 】

【 333 】

【 333 】

— પ્રકાશક —

શેઠ ચુરેન્દ્રભાઈ સારાભાઈ
[શ્રી જૈન સાહિત્ય વર્ષક સભા]
અમદાવાદ

૧૯૨૦

— પ્રાપ્તિસ્થાન —

શ્રી અમૃતસૂરીશ્વરજી જ્ઞાન મંદિર
દોલતનગર, બોરીવલી (પૂર્વ)
મુંબઈ ૬૬ N. B.

૧૯૨૦

— મૂલ્ય —

૧-૫૦

૧૯૨૦

— સંવત —

૨૦૨૦

૧૯૨૦

— સુદ્રક્ષ —

સૌરાષ્ટ્ર ટ્રસ્ટ લિમિટેડ
જ્યોત્સ્નાબેન ચુડ્ડા
પ્રતાપ પ્રિ. પ્રેસ
પ્રતાપ સદન
ના બાવડ, સુરત

પ્રકાશકીયમ્

શાંભલ અને વિમર્શના અનુસંધાનમાં પ્રકટ કરાતું આ ત્રીજું પુસ્તક છે. આ પુસ્તકનું નામ ઉન્મેષ છે, આંખની પાંપણ નીચે પડે અને દેખાતું જાંઘ થાય તેને નિમેષ કહે છે અને તે પાંપણ ઉઘે ચડે ને દેખાવા માંડે તે ઉન્મેષ કહેવાય છે, ક્ષિયિત્ પ્રકાશને પણ ઉન્મેષ કહેવામાં આવે છે. વિચારોનું ધીરે ધીરે માનસિક ઉર્વગમન - ઉન્મેષ છે. ક્રમાંક ૫૪૯ થી ૮૦૧ સુધી વિચારો આ પુસ્તકમાં આપ્યા છે. ૨૫૩ વિચારોને વિવેકપૂર્વક વિચારનાર માનસિક પુષ્ટિ પ્રાપ્ત કરે છે એ અનુભવે સમજાય એવી હકીકત છે. ઉતાવળે વાંચી જવા જેવું આ પુસ્તક નથી, મનન કરીને વાગોળવા જેવું છે. એટલું ધ્યાન રાખીને વાચક વાંચશે એવી વિનંતિ છે.

એન. લિ.

પ્રકાશક

(૫૫૦)

યોગ્ય સ્વાત્મભાન ભૂલવું નહિ

આપણે કેવા છીએ. એનું લગભગ ભાન આપણને હોય છે. કેટલીક વખત કપાયને પરવશ હોઈએ ત્યારે એ ભાન વિકૃત થયું હોય છે, પણ સ્વસ્થ હોઈએ ત્યારે એ ભાન સ્પષ્ટ થાય છે. છતાં વિશ્વમાં કેટલાક માણસો 'પોતાનું' કાર્ય સિદ્ધ કરવા માટે આપણે હોઈએ તેનાં કરતાં ઘણી વધુ પડતી પ્રશંસા તેઓ કરે છે, અને તે આપણને ગમે છે. પણ તેથી ઘણું નુકસાન થાય છે. એ વખત જતાં ખજર પડે છે. એવી પ્રશંસાથી હંમેશાં નાવધ રહેવું. ખીછ બાજુ આપણામાં કાંઈ નથી એવી વિચારણા કે એવા સંયોગોથી પણ ગયવું. કારણ કે એથી આત્મામાં અબળતા જન્મે છે અને તેથી આગળ વધી સકાવું નથી. યોગ્યતા પ્રમાણે વિચારો કરવાથી સામ વધતો રહે છે.

તા. ૫-૪-૫૮

(૫૫૧)

શુષ્કાદિનું આદાન-પ્રદાન

પોતાથી ઉતરી ક્ષાના શુભને દાન રૂપ-શુષ્કાદિનું અને દીપરની ક્ષાના પાસેથી દાન સેવું-શુષ્કાદિનું.

તા. ૫-૪-૫૮

(૫૫૨)

વિશિષ્ટ આપે એ ગમવું લેખકો

તે કેઈ વિશિષ્ટ આત્માઓ પાસે જતો છે. અને તેમની પાસેથી વસ્તુ મેળવવા પ્રવૃત્તિ ગમી છે. પણ તેના કરતાં તેઓ જે આપે એ લખતે ગમવા માટે તે જે સામ થાય તે કેઈ અનેરો દેવ એવો જન્મે તમને આપણે નહીં તે વખત જતાં ખજર થશે.

તા. ૫-૪-૫૮

જે જીવનમાં શક્ય એવી મહત્વાકાંક્ષાઓ કરે છે અને તે અનુરૂપ માનસિક વાચિક અથવા કાયિક અંશે પણ પ્રયત્ન પ્રતિદિન કરે છે અને પ્રસંગ પ્રાપ્ત થાય ત્યારે સફળતા મેળવે છે એ ખરેખર જીવન જીવે છે અને જીવી જાય છે.

મર્યા પછી પણ જગત તેને અમર ચર્ચા ગયો એમ કહે છે.
તા. ૮-૩-૧૯૫૮

મહત્વની ઇચ્છા

(૫૫૭)

જેમાંથી કંઈ સાથે આવવાનું નથી, જે કશું માત્રમાં વિચારી જાય છે, જે લાંબા કાળ સુધી સ્થિર રહે છે. પણ પરિણામ તો અશુભ ઉત્પન્ન કરે છે.

એવા કોઈ પણ કાર્યની ઇચ્છા એ મહત્વની નથી, પણ જેથી આત્મા હળવો બને અને ઉચ્ચ પથમાં આગળ વધે એવી ઇચ્છા એ જ મહત્વની છે.

તા. ૮-૩-૧૯૫૮

અસ્તિત્વ

(૫૫૮)

પોતાનું અસ્તિત્વ જાણાવવા માટે પ્રયત્નો કરનારા પાર વગરનાં છે, પણ એવું કરો કે તમારું અસ્તિત્વ જાણનારા પાર વગરના નીકળે.

તા. ૮-૩-૧૯૫૮

ઉચ્ચભાવ

(૫૫૯)

ભલે એક દાખા પણ તમારામાં સુંદર ભાવ આવી જાય, ભલે એ લાંબો કાળ ન ટકે, ભલે તેનું પરિણામ કંઈ પણ ન દેખાય, છતાં એ સુંદર ભાવનું મહત્ત્વ ઓછું નથી. તમારામાં આ ભાવ

પછીથી એવી પીડા જન્મશે કે તે અસહ્ય છે એટલે તેનો ઉપાય ઔષધ રૂપે મથાથ

(૫૬૩)

નીસરણીની જરૂરિયાત

ધૃષ્ટિ સિદ્ધિમાં જોટલા અંશે ઉપ સાધનની કિંમત છે જે નીચે છે તે આ નીસરણીની જરૂરિયાત જોટલી સમજાવવામાં પણ ઉપર ચડી ગયેલાને તે જણાવવામાં એમ કહેવામાં આવે છે કે તમે આ નીસ નથી તો તે કેવું લાગે? ઉપર ચડેલાને હવે

(૫૬૪)

મધ મળે છે ?

હજારો મધમાખીથી ભરપુર મધપુડે જાગી, પત્થર માર્યો, મધમાખીઓ ખચવા ફાંફાં માર્યા.

મધ મળ્યું!—ધણીની આવી દશા .

(૫૬૫)

વસ્તુનું કાર્યક્ષેત્ર

(૫૬૪)

દાણુબાંગુર

કોઈ કોઈ વખત મનના વાળા નરક એક નજરે જોઈ પડેશે તો જણાશે કે તે તમારે ગિન ફેરવા જતરથી ખેંચી રાખે છે, તમને લાગશે કે આ દરેક જોવા જ કરીએ પણ દાણુ માત્રમાં કાંઈનું કાંઈ બની જશે. કેવી દાણુબાંગુરતા છે! તા. ૧૨-૩-૧૯૫૮

(૫૭૦)

રત્નને વેડફે નહિં

કોઈ એક માણસને અદુમ્મય રત્ન પ્રાપ્ત થયેલ છે. તે નગરમાં ગયો; ત્યાં તેણે મનમોહક પદાર્થો જોયા, એ ખરીદવાનું તેને મન થયું. રત્નનાં બદલામાં એ પદાર્થો તેણે મેળવ્યાં. મનને આનંદ આળે, પણ પ્રાપ્ત પદાર્થો સર્વ દાણુજીવી દત્તા. એ પદાર્થો તો વિલય પામી ગયા. હવે તો તેની યાદ પણ તેને દુઃખી કરતી હતી. શું આવું આપણા જીવનમાં નથી બનતું એ સુધારવા માટે કાંઈ વિચાર કરાય છે? કરાય છે તો અમલમાં મૂકાય છે! નથી કેમ મૂકાતો? જો કોઈ એમાં આડા આવતા હોય તેને પૂરા બળપૂર્વક દૂર કરીને રત્નનો ચચાયોઅ લાભ મેળવવા કટિબદ્ધ થવું જરૂરી છે. તા. ૧૨-૩-૧૯૫૮

(૫૭૧)

કાર્ય કરતાં શીખવું જરૂરી છે.

તમને જે કાર્ય ન આવડતું હોય અને તે કરવા જેવું લાગતું હોય તો તે કાર્ય શીખવાનો આગ્રહ રાખો, પણ કરવાનો આગ્રહ ન રાખો જે બંતે કરવું હોય તો. તા. ૧૭-૩-૧૯૫૮

(૫૭૨)

પ્રસંગોચિત

આજે જેની જરૂરીઆત છે તેની માંગણી કાયમી ન કરો, ખરેખર

(૫) કેટલાકને પોતાના અને પરના એમ ઉભયના કર્તવ્યનું મથાર્ય દર્શન હોય છે. તેઓ પોતે યથાવત્ વર્તન કરે છે અને અન્યને યથાવત્ વર્તન કરવા પ્રેરે છે, નાયકપણે તેઓ વિરાજી શકે છે, તેમનાથી જગતને ખૂબ ખૂબ લાભ થાય છે. તા. ૨૭-૩-૧૯૫૮

(૫૭૫)

વાદ, સંવાદ ને વિવાદ

કોઈની પણ સાથે વાદ કરવો, પણ તેમાંથી સંવાદ જન્મે એ રીતે. બાકી વિવાદ જન્મે એ રીતે વાદ કરવાથી કેવળ બકવાદ થાય છે. અને આપણું સત્ય હોય તો પણ તેથી પ્રાપ્ત થતા એ અપવાદમાં તથાઈ જાય છે. તમને અસર ન પહોંચતી હોય તો પણ સત્યને તો જરૂર તેની અસર પહોંચે છે. તા. ૨૭-૩-૧૯૫૮

(૫૭૬)

છટ અને અનિષ્ટ

અનિષ્ટ જણાતું હોય એ પણ અપેક્ષા વિશેષે છટ હોય છે—અનિષ્ટ હોય છે, એટલે છટને અનિષ્ટ માનવું કે અનિષ્ટને છટ માનવું એ પોતપોતાની અપેક્ષા ઉપર આધાર રાખે છે.

બનતા સર્વ પ્રસંગોને છટ રૂપે જોવાથી પ્રસન્નતા વધે છે. પણ કાંઈ અનિષ્ટ નથી બનતું એવું જ વિચારવામાં આવે તો પોતે અનિષ્ટથી નિવૃત્ત થઈ શકતો નથી. પોતે જે કાંઈ કરે છે તે સાફ કરે છે એવી માન્યતા ધર કરતી જાય છે, અને તેથી પ્રગતિ અટકે છે એટલે સાપેક્ષભાવે એ અનિષ્ટ છે એ પણ ધ્યાનમાં રાખવા જેવું છે. તા. ૧૧-૪-૧૯૫૮

(૫૭૭)

કઈ તરફ જાય છે ?

જીવનનો પ્રવાહ ક્યાંથી શરૂ થાય છે કે કઈ રીતે પસાર થાય છે,

માટે તેઓ ખૂબ તકેદારી રાખતા હોય છે. મદાન માણસો પણ ગુપ્ત મંત્રણા કરતા હોય છે. પણ જેઓના જીવનમાં કાંઈ મદત્તા નથી તેઓની ખાનગી વાતો એ કાંઈ મદત્કાર્યની સાદ્ધ માટેની ગુપ્ત મંત્રણા નથી પણ પોતાના કોઈ રક્ષણની શંકાસ્પદ બીતિ છે.

તા. ૧૨-૪-૧૯૫૮

(૫૮૧)

એકાદ સારો વિચાર પણ સફળ કરે

જીવનમાં ઘણાં સારા વિચારો આવે છે, પણ તેમાંના એકાદ એ અમલમાં મૂકવામાં આવે તો તેનું પરિણામ એટલું સુંદર આવે છે કે જેની સ્મૃતિ પણ આનંદપ્રદ હોય છે.

તા. ૧૩-૪-૧૯૫૮

(૫૮૨)

અનુકરણ

કોઈનું અનુકરણ કરવું એ સાઈ નથી પણ કદાચ અનુકરણ કરવાનું મન થાય તો સાઈ અનુકરણ કરવું-અનુકરણ કરતાં પહેલાં પોતાના બળાબળાનો પૂરતો વિચાર કરવો, જો એ વિચાર કરવામાં વિલંબ કરવામાં આવશે તો પાછળથી પસ્તાવો કરવો પડશે.

તા. ૧૩-૪-૧૯૫૮

(૫૮૩)

આન્તરશુદ્ધિ

કેટલાક સમર્થ માણસો બળપૂર્વક મદાન કાચ સારી રીતે કરી શકે છે, પણ ઈચ્છા એવી વસ્તુ છે કે જ્યારે તેઓ કોઈ એવા કાર્યના આગ્રહમાં ચડી જાય છે ત્યારે તેમને વાળવા કે અટકાવવા મુશ્કેલ થઈ પડે છે, એટલે સામર્થ્ય સાથે આન્તરશુદ્ધિ પણ ખાસ આવશ્યક છે.

તા. ૧૩-૪-૧૯૫૮

એ સંબંધમાં વિચાર કરવાની તક લીધી નથી મેલી. વિચાર કરવાથી એમ કેમ અને છે? તેનો ઉકેલ મળી જાય છે. તા. ૧૮-૪-૧૯૫૮

(૫૮૭)

માન અને અપમાન

માન અને અપમાન એ બંને એકજ વસ્તુની બે બાજુ જેવા છે. માનની જેટલી આપના વધે છે તેટલી જ પ્રાપ્તિ અપમાનની પણ વધે છે. અપમાન ન મળે એવી ઇચ્છા વાળાએ માનની ઇચ્છા ઉપર કાબૂ મેળવવો જરૂરી છે. તા. ૧૮-૪-૧૯૫૮

(૫૮૮)

કૂર હાસ્ય

ભયંકર આત્માનું હાસ્ય પણ ભયંકર હોય છે. કૂર કપાલવાળો હસતો હોય છે ત્યારે તેને જોઈને ખીજા કંપતા હોય છે.

તા. ૧૮-૪-૧૯૫૮

(૫૫૬)

ચોતાની જેમ પરપરિવર્તન

તમારું કોઈ ખરાબ કરતું હોય ત્યારે તમને જે વિચાર જાગે છે, તેવો વિચાર તમે કોઈનું ખરાબ કરતા હો ત્યારે જાગવો જરૂરી છે. તમારું સારું કરનાર તરફ તમને પ્રીતિ જાગે છે. તે જ પ્રમાણે, તમારા તરફ ખીજાને જરૂર પ્રીતિ જાગશે. જો તમને ખીજાનું સારું કરવાની શક્તિ જાગતી હશે તો.

તા. ૧૮-૪-૧૯૫૮

(૫૯૦)

દુષ્ટિબિંદુ

શાસ્ત્રમાં આ વધારાનું કોઈએ ઉમેર્યું છે અને આમ હોતું જોઈએ, અહીંથી કોઈએ અમુક ભાગ કાઢી નાખ્યો છે. એ પ્રમાણેના

(૫૯૪)

જીવનું કે મરણું

ખીજને મારનાર જીવી શકતો નથી.

ખીજને જીવાડનાર મરી શકતો નથી.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

(૫૯૫)

વિષ અને અમૃતનો વિપર્યય

અજ્ઞાની જીવ વિષને અમૃત સમજે છે અને અમૃતને વિષ સમજે છે.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

(૫૯૬)

પુણ્યની મહત્તા

પાપીઓ પોતાના પાપી વિચારોનો પ્રસાર પણ 'પુણ્ય વિચાર છે' એમ સમજાવીને કરે છે, એમાંજ પુણ્યની મહત્તા છૂપાએલી છે.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

(૫૯૭)

એ ક્યાં સુધી

ખોટી વસ્તુ પણ માચી વસ્તુની ઓથે ચાલ્યા કરે છે, તેનું બાપી હોય ત્યાં સુધી.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

(૫૯૮)

'નમઃ' પદનું સામર્થ્ય

નવકાર મંત્રમાં નમો એ નમસ્કારને મારે છે. એથી અગ્રય પદ છે. જો સિવાય અન્ય કોઈ પદ એનું સામર્થ્ય નથી ધરાવતું કે જે પદ 'નમઃ' ને બદલે મુક્તિથી ચોક્કસ આશય સચવાય. તો કાળો નમસ્કાર કે સ.થે કરવા મારે એ પદમાંજ પૂરતું સામર્થ્ય છે.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

૩. આચાર્ય ભાગવંત — પરમ તરત છે.
 ૪. ઉપાધ્યાય ભાગવંત — પરમ જ્ઞાન છે.
 ૫. સુધુ ભાગવંત — પરમ ધ્યાન છે.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

(૬૦૩)

શક્તિને કેન્દ્રિત કરવી

એક જ શક્તિને કેન્દ્રિત કરવાથી તેનાથી નીપજતું ફળ કોઈ જુદું જ હોય છે. એવી શક્તિ દરેકમાં હોય છે પણ કેન્દ્રિત કરવામાં મુશ્કેલી છે.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

(૬૦૪)

જેવું બીજ તેવું ફળ

દુષ્ઠ ધાતુને ગુણ કરવાથી હોય થાય છે
 પ્રુષ્ઠ ધાતુને ગુણ કરવાથી પોષ થાય છે
 તુષ્ઠ ધાતુને ગુણ કરવાથી તોષ થાય છે
 રુષ્ઠ ધાતુને ગુણ કરવાથી રોષ થાય છે
 જુષ્ઠ ધાતુને ગુણ કરવાથી જોષ થાય છે

આમ અનેક ઉદાહરણો જોઈએ તો જેવું બીજ જેવું હોય તેવું પરિણામ તેથી નીપજે છે. પરિણામ આંખાને પાણી પીવરાવવાથી જે આવે તે લીંબડાને પીવરાવવાથી કયાંથી આવે ! કારણ કે બન્ને બીજ જુદા છે.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

(૬૦૫)

વિશિષ્ટની ભૂલ

વિશિષ્ટ આત્માઓની નાની ભૂલનું પરિણામ મોટું આવે છે, એટલે એવા વિશિષ્ટ આત્માઓએ સાવધ રહેવું જરૂરી હોય છે.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

બવ છે. અને તેથી દર ચાવ છે. પદાર્થ તમારાથી દર ચાવ છે કે પદાર્થ તમારી નજીક આવે છે. એ પ્રમાણે તમે માને છે : પણ ખરેખર એમ બનતું નથી, પદાર્થથી દર ચવું કે નજીક રહેવું કે તમારા હાથની વાત છે. ખીજા ઉપર દેખો નહિ.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

(૬૧૦)

સ્વાર્થવાળાના વખાણની કાંઈ કિંમત નથી

તમારા કાર્યના, તમારી પ્રવૃત્તિના વખાણ થાય એટલા માત્રથી કાર્યને કે પ્રવૃત્તિને સારું કે અથવા વિશિષ્ટ માની લેવાની ભૂલ કદી પણ કરતા નહિ. તેના વખાણ કરનાર કોણ છે? તેઓ શા માટે વખાણ કર છે? ઇત્યાદિ વિચાર જો યોગ્ય આત્માઓ નિઃસ્વાર્થ બાને થોડી પણ તેની માર્ગિકતા જણાવશે તો તે ઘણું છે. બાકી સ્વાર્થ બધાં લોકો અજ્ઞાનભાવે ગમે તેટલું કહેશે તેની કાંઈ કિંમત નથી.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

(૬૧૧)

પોતાનું હોય તે જ મેળવો

જેને તમે જાંખો છો, તે તમારું છે કે નહિ, તેનો પ્રથમ વિચાર કરો. જો એ તમારું નથી તો તે તમને ક્યાંથી મળશે? અને મળશે તો ક્યાં સુધી રહેશે? એટલે તમારું જે હોય તેની જાંખના કરો, અને એ મેળવવા પ્રયત્ન કરો. કે જેથી બસે લાગે ગાળે એ મળે પણ મળ્યા પછી કોઈ તેને ઝુંટવી શકશે નહિ.

તા. ૨૪-૪-૧૯૫૮

(૬૧૨)

બેવડું નૃકશાન

કોઈ પણ દુર્ગુણને આપણા સારાં ગુણની ઓથે છુપાવવા પ્રયત્ન કરવ. એમાં બેવડું નૃકશાન છે. એથી દુર્ગુણને પોપણ મળે છે અને સુગુણની કિંમત ઘટે છે.

તા. ૨૩-૪-૧૯૫૮

હવવાનું—હવનનું પ્રયોજન શું ? એનો વિચાર બહુ થોડા વખતે આવે છે. એવો વિચાર કરનારાઓમાંથી પણ એવા તો નિરક્ષાર નીકળે છે કે જેઓ હવન હવવાના સાચા પ્રયોજનો વિચારી શકે છે, સત્ય પ્રયોજનો વિચારીને પછી તે રીતે અમલમાં મૂકનારા કેટલાક તમે ક્યાં છો ? તે વિચારો.

તા. ૧૦-૫-૧૯૫૧

(૬૧૭)

હવન અને મરણ એકબીજાના પૂરક છે.

જે હવી જાણે છે તે મરી જાણે છે અને જે મરી જાણે તે હવી જાણે છે. હવતા જેને નથી આવડતું. તેને મરતાં નથી આવડતું અને જેને મરતાં નથી આવડતું તેને હવતાં નથી આવડતું.

હવન અને મરણ બન્ને એકબીજાના પૂરક છે એક સુધરે તો બીજું સુધરે અને બીજું સુધરે તો પ્રથમ સુધરે. તા. ૧-૬-૧૯૫૮

(૬૧૮)

મને કોઈ પૂછનાર હોય તો સાઈં

મને હું શું કરું છું, તે કોઈ પૂછતું નથી. કોઈ મને પૂછનાર નથી. શરૂ શરૂમાં તો મને લાગ્યું કે કેવી મળે છે. હું મારે જે કરવું હોય તે કરી શકું છું. મને કોણ પૂછનાર છે ? પણ મને કોઈ નથી પૂછતું તેથી હું કંઈ રસ્તે છું, તેની પણ મને ગમ નથી. જે રસ્તે હું તે મારા લાભનો છે કે ગેરલાભનો તે પણ હવે નથી સમજાવતું. કારણ કે એ મને કોણ સમજાવે. મને કોઈ પૂછનાર નથી, તેમ મને કોઈ સમજાવનાર નથી. પ્રવૃત્તિનો રસ મારામાં જ સુકાઈ જાય છે. કારણ કે મને કોઈ પૂછતું નથી, તેમ મારું કંઈ કોઈ સાંભળતું પણ નથી. મને કોઈ સાંભળનાર નથી, એટલે હું મારું કર્તવ્ય કોઈને જણાવી શકતો નથી. તેથી મારું કર્તવ્ય સાઈં હોય તો તેની પ્રશંસા કોઈ કરે એવી મને ઇચ્છા થાય છે, પણ એ ઇચ્છા એમની એમ જ રહે છે.

સજ્જતી હોય છે ત્યારે તો લાક્ષણે બદલે નુકશાન તરફ બાજુ ફરી જાય છે એટલે ઉદારતામાં અન્યનું મિશ્રણ જરૂરી નથી.

તા. ૨-૫-૧૯૫૮

(૬૨૧)

દાનમાં વિવેક

પાત્રદાન એ સર્વોત્તમ છે, એ ખરેખરી હકીકત છે. પણ એથી એ વાત વ્યાજબી નથી કે પાત્ર સિવાય અન્યમાં ન દેતાં જે કાર્મ દેતું તે પાત્રમાં જ દેવું. પાત્રદાનને પુષ્ટ કરવા માટે પણ અનુકંપાદિદાન ધર્મોનું સેવન કરવું આવશ્યક છે. રાગને નોતરવો અને તેના પરિવારને ન નોતરવો એ જોટલું અનુગતું તેટલું જ આ છે. તા. ૨-૫-૧૯૫૮

(૬૨૨)

પરની પંચાત

દાન લેનારે દાન દેનારે શું કરવું? એ અને દાન દેનારે, દાન લેનારે શું કરવું? એ વિચારવામાં પરિસ્થિતિને સુથવી નહિ.

તા. ૨-૫-૧૯૫૮

(૬૨૩)

એવડો ગેરજાણ

તમારા પોતાના વિચારો કોઈ પણ વખત જાનીને નામે કે શસ્ત્રના નામે ફેલાવે નહિ, એથી એવડું નુકશાન થાય છે, એક તો એ વચન જાનીના છે એમ માનીને અનુમરનાર નુકશાન ભોગવે છે, અને બીજું જાનીના વચનો આપ્યા હોય છે એમ માન્યતા ફેલાતાં મારા જાનીના વચનો પણ અનુમરના નથી. તા. ૨-૫-૧૯૫૮

(૬૨૪)

હંમેશું અંધ! દાર અંધ થઈ જશે

દેહનું પણ પંચત્ય નહિ હેતુર્ભાગીથી એક વખત તમારું

એવો ભાવ તેમનાં મન ઉપર લાગવા પ્રયત્ન કરો છો, પણ એ વસ્તુ ઠાકવાથી સિદ્ધ થઈ શકતી નથી તે તો સ્વયં સિદ્ધ વસ્તુ છે.

તા. ૪-૫-૧૯૫૮

(૬૨૭)

સમર્પણ

કોઈનું કાંઈ પણ કાર્ય કરી આપો તેથી તેનું હૃદય તમે છતી શકતા નથી, હૃદય છતવા માટે એક જ ચીજની આવશ્યકતા છે. એ છે સમર્પણ. જો તમે સમર્પિત ભાવ દર્શાવશો તો સામી વ્યક્તિ તમારી ચર્ચા જશે અને તેમ નહિ કરી શકે તો એ સિવાયનું બીજું બધું એ કાર્ય માટે નિષ્ફળ જશે.

તા. ૪-૫-૧૯૫૮

(૬૨૮)

એકે વાક્યતા

જો તમે વ્યવહારુતા સમજો છો તેને અમે તુચ્છતા અને સ્વાર્થ સમજીએ છીએ. તમારા ને અમારા કાર્યમાં એથી એક—વાક્યતા કંઈ રીતે આવી શકે. ભલે અમે તમને અનુકૂળ કે અનુરૂપ થવા પ્રયત્ન કરીએ, પણ તેમાં એક રૂપ તો ન જ બની શકીએ. અમારું મંતવ્ય ફરે ત્યારે જુદી વાત, પણ હાલ તો આ હકીકત છે.

તા. ૪-૫-૧૯૫૮

(૬૨૯)

સંકર્ષ

જેઓ સંકર્ષ હોય છે તેઓ કર્ણ (કાન) ઉપર આધાર રાખતા નથી અને જેઓ કાન ઉપર આધાર રાખે છે તેઓ અકર્ણ વિકર્ણ કે લંબકર્ણ ગણાય છે.

સંકર્ષ મંત્રને દ્વિકર્ણ કે ચતુષ્કર્ણ રાખી શકે છે, અને અકર્ણ મંત્રને બહુકર્ણ કરી નાખે છે.

તા. ૭-૫-૧૯૫૮

કરણીય સર્વ સારી રીતે કરી શકશે પણ જે રિગતિ છે એ માત્ર રહેશે
તો અથડામણ મટવાની નથી. તા. ૧૭-૫-૫૮

(૬૩૩)

ભૂલ તમારી છે.

તમે કોઈની ઉપર વિશ્વાસ રાખીને બેસી રહો ને તમારું કાર્ય
બગડે, તેમાં જેનાં ઉપર વિશ્વાસ રાખ્યો છે તેનો દોષ નથી, દોષ
તમારો છે. ભૂલ-તમે કોના ઉપર વિશ્વાસ મૂકવો એ વિચાર્યું નથી-એ
થઈ છે. માટે એ ભૂલનું પરિણામ વિચારીને સુધારવા તત્પર બનવું.
તા. ૨૧-૫-૧૯૫૮

(૬૩૪)

કેવળ ઝંખના નકામી છે.

તમને કેટલી પ્રતિકૂળતા છે તે તમે એવી રીતે જણાવો છો કે
જાણે એવી પ્રતિકૂળતા કોઈને નહિ હોય. એ પ્રતિકૂળતા ફર કરવા
માટે તમે સતત ઝંખો છો. પણ એ માટે ઝંખના કરવા માત્રથી કાંઈ
વળશે નહિ. એ માટે જરૂર છે યોગ્ય પ્રયત્નની. તા. ૨૪-૫-૧૯૫૮

(૬૩૫)

ઘટને માટે મહેલ અને મહેલને માટે ઘટ

કેટલાક માણસો ઘટને માટે મહેલને તોડવાનું કાર્ય કરે છે.
એ મહેલ ગમે તેનો દોષ તેમાં તેઓને કાંઈ બેદલાવ હોતો નથી.
જ્યારે કેટલાક કોઈનો મહેલ પૂર્ણ કરવા માટે ઘટની જરૂર દોષ તો
પૂરી પાડે છે. તેઓ સમજે છે કે આપણે તો એક ઘટ આપીએ છીએ
પણ સામાને તો તે મહેલના ઉપયોગમાં આવે છે. તા. ૨૮-૫-૧૯૫૮

(૬૩૬)

નાની વાત

નાની નાની વાતોને અતિ મહત્વ આપીને બારે બનાવવી એ

(૬૩૯)

પ્રમાણુસર

સારી વસ્તુ બીજાને એટલા પ્રમાણમાં આપવી કે જે સામાને પચી શકે, તે ઉપાડી શકે, જીરવી શકે, બાકી વસ્તુઓ સારી દોષ છતાં બોજાઈ ચર્મ પડે છે, ત્યારે તે પણ ચકવી નાખે છે. ગતિને રોકી રાખે છે, ગતિ પ્રગતિ કરવી હોય તો સારી પણ ઉપાડી શકાય એટલા પ્રમાણમાં વસ્તુઓ રાખવી.

તા. ૩-૬-૧૯૫૮

(૬૪૦)

રુચિ

અરુચિ હોય છે ત્યારે ખાવતું બોજાન પણ રુચતું નથી. એટલે બોજાન માટે પ્રથમ રુચિ ઉત્પન્ન કરવી આવશ્યક છે. રુચિ ઉત્પન્ન કર્યા બાદ થોડું અદ્ય સ્વાદુ બોજાન લશે તો પણ તે ભાવશે.

તા. ૩-૬-૧૯૫૮

(૬૪૧)

પુદ્ગલો એ પારકા છે

જીવન આશ્રયે મેં પારકા માટે વેડી નાખ્યું છે, જે વાત સ્વાર્થને આગળ કરીને ધણી વખત કરી અને ધણીને એ પ્રમાણે ધણી વખત કરના સાંભળ્યા. પણ પરમાર્થથી એ પ્રમાણે વાત કરના એક વખત આવડે તો બેટા પાર ચર્મ જાય. પુદ્ગલો પારકા છે અને આત્માનું ધન તો જ્ઞાતાદિ છે અને તેને માટે થોડું કરવું એ સાર્યક છે.

તા. ૫-૬-૧૯૫૮

(૬૪૨)

નક્કરતા

દેશ, નદી, કાવં માંથી ચકાય છે, પણ કાવં નિયંત્ર કરી રહતું નથી. કાવં નિયંત્ર કરવા માટે નક્કરતાની જરૂર છે. એ નક્કરતા છે નક્કર-સુદ્ધ-અને આત્મામાં.

તા. ૫-૬-૧૯૫૮

(૬૪૭)

એ ઘણું બેહૂકું છે.

તને ન ઓળખતાં હોય તેની પાસે તું તારી વાતો અને તેમ કો. પણ તને અથવા ઇતિ સુધી ઓળખે છે તેની પાસે તું એ પ્રમાણે વાતો કરતાં શરમાતો નથી એ કેટલું બેહૂકું છે. તા. ૧૧-૬-૧૯૫૮

(૬૪૮)

એ કાંઈ ન હતું.

દૂર દૂર દેખ્યું, સમજાયું નહિ, કાંઈક છે, કામતું છે, એ પ્રમાણે ખેંચાણ થયું, દોટ ચૂકી, કાંઈકની નજીક પહોંચતાં ખૂબ મહેનત કરી. છેવટે જ્યારે તે તપાસ્યું ત્યારે તે કાંઈ ન હતું. તા. ૧૧-૬-૧૯૫૮

(૬૪૯)

એટલી ને એટલી જ દૂર છે.

ધણી વખત ધણી ચીજો જ્યારે જોઈએ ત્યારે એટલીને એટલી જ દૂર છે. તા. ૧૧-૬-૧૯૫૮

(૬૫૦)

એ એક ક્ષણ પણ ન ટકે

પાપને જો પુણ્યની સદાય ન હોય તો તેની તાકાત નથી એક ક્ષણ પણ એ ટકી શકે. તા. ૧૧-૬-૧૯૫૮

(૬૫૧)

તો એનો કોઈ ભાવ પણ ન પૃથક્

જો સાત્વિક આત્માઓ દદ મનોબળવાળા ધર્મનું યથાવત્ સેવન કરતા હોત તો, નિઃસત્વ આત્માઓને જોઈને કોઈ ધર્મનો ભાવ ન પૃથક્. તા. ૧૧-૬-૧૯૫૮

નિર્લજ્જતાનું પ્રવેશદ્વાર (૬૫૫)

નાસિકાનો અગ્રભાગ કોઈ જેદી નાંખે તો નિર્લજ્જતાને પ્રવેશ મારેતું દાર બિધડી જાય છે. એ દાર બંધ રહે એ ધ્વજનીય છે. મોટે ભાગે લોકો એમ જ ધ્વજે છે. મધ્ય નાડી છેદાય એ ધ્વજ નથી.

આંખ અને વિચાર (૬૫૬)

તા. ૧૩-૬-૧૯૫૮

જેને બંને આંખ છે તેની વિચાર ધારા કોઈ જુદી હોય છે, જેની જમણી આંખ જાય છે તેના વિચારોમાં ફેર પડી જાય છે. જેની બંને આંખ જાય છે તેના વિચારો પત્તટાઈ જાય છે. આમ આંખ સાથે મનન-ચિંતનને સંબંધ છે.

તા. ૧૩-૬-૧૯૫૮

જોઈતું હોય તો આપો (૬૫૭)

તમારે પોતાને ગૌરવ જોઈતું હોય તો યોગ્ય વ્યક્તિઓનું યોગ્ય ગૌરવ કરતા શિષ્યનું આવશ્યક છે તમે બીજા યોગ્યનું ઔચિત્ય નહિ જાણો તો તમારું ઔચિત્ય કોણ જાણવશે.

તા. ૧૩-૬-૧૯૫૮

(૬૫૮)

વસ્તુની જરૂરીઆત એ વસ્તુનું મૂલ્ય નથી. જરૂર વખતે અદ્ય-વસ્તુનું મૂલ્ય જોદદ વધી જાય છે. વસ્તુનું વાસ્તવિક મૂલ્ય તો વેશિષ્ટતાઓમાં સમાયું છે.

તા. ૧૩-૬-૧૯૫૮

(૬૫૯)

ની વાતનો રસ
કેને પોતપોતાનો સ્વાર્થ પ્રિય હોય છે. પણ તેથી પણ વધુ

(૬૬૯)

સ્થાન

જ્યાં ધા હોય ત્યાં દવા અસર કરે છે બીજે નહીં.

તા. ૨૪-૬-૧૯૫૮

(૬૭૦)

તમે પ્રથમ સાંભળતા શિખો

તમે પ્રસંગે બીજાને બોલાવવા માટે ઘણી બૂમો પાડો છો, પણ સામેથી ઉત્તર ગળતો નથી. તમને ચીડ ચડે છે. પણ કાર્ક વખત એવો વિચાર કર્યો કે મને બોલાવવા માટે પ્રસંગે ઘણાંએ બૂમો પાડી છે. સર્વ સાનુકૂળ સ્થિતિ છતાં મેં મૌન ધારણ કર્યું છે. તેનું આ સર્વ પરિણામ છે. એ સ્થિતિમાં હજુ પણ અવકાશ છે એ સુધારો એટલે સામે સુધારો તુરત જ નજરે પડશે. તા. ૨૫-૬-૧૯૫૮

(૬૭૧)

કસોટી બોટી ન થવી જોઈએ

જ્યારે કસોટીનો પ્રસંગ આવે ત્યારે વસ્તુ માત્રની પરીક્ષા ચાલે છે, દરેક પદાર્થમાં કોઈપણ કાર્ય વિશેષને આશ્રયને સત્યપણુ સમાયું હોય છે. અને તે પદાર્થ તેને અનુરૂપ સત્યતાની કસોટીમાંથી પાર પણ ઉતરે છે. ફક્ત એ પદાર્થ બીજાની કસોટીએ ચડે છે ત્યારે તેનું આવી બને છે. એટલે પદાર્થને તેના સ્વરૂપમાં ઓળખવા યત્ન કરવો જરૂરી છે.

તા. ૨૭-૬-૧૯૫૮

(૬૭૨)

પરિચાલની હેટલી અને કોને જરૂર છે

કાર્કનો મન પરિચય કરવાથી તેની ઓળખ પડી જાય છે, એ અર્થ સત્ય છે, ઓળખ કરવાની આવડત હોય અને પદાર્થના કે

(૬૭૬)

રમરણ-વિરમરણ

માણસ બનેલા પ્રસંગને જતો કરી શકે છે, પણ બૂલી શકતો નથી. બૂલતા શિખવું જરૂરી છે. જે કેટલાક પ્રસંગો બૂલી જવાય તો એ પ્રસંગોના ધક્કાથી જે નવા પ્રસંગો જન્મે છે તે જન્મે નહિ, પણ એટલું જરૂરી છે કે બધું બૂલી જવા જેવું હોતું નથી. કેટલુંક ખાસ રમરણમાં રહેવું પણ જરૂરી છે.

તા. ૨૮-૬-૧૯૫૮

(૬૭૭)

ગમતી અને ન ગમતી

કોઈ તમને ગાળ આપે કે કંટુ વચન કહે, એ તમને ગમે છે? તમે કહેશો કે ના નથી ગમતું, જરી પણ ગમતું નથી. છતાં તમે ગાળ આપનારને ગાળ આપો છો-કંટુ વચન કહો છો. કદાચ તાકાત હોય તો પ્રદાર કરવા પણ તૈયાર થઈ જવું છો. આ પ્રવૃત્તિ સૂચવે છે કે હજી તમને ગાળ પ્રત્યે પક્ષપાત છે. તમે તેનો સ્વીકાર કર્યો છે. જે તમે તેનો સ્વીકાર ન કરો તો તમને વળતર આપવાનું મન પણ ન થાય. બીજું તમે સામાને એવી વસ્તુ આપો છો કે જે તેને પણ ગમતી નથી.

તા. ૨૮-૬-૧૯૫૮

એણે તમને અણગમતી વસ્તુ આપી અને તમે તેને એવી જ વસ્તુ આપી. એ પ્રમાણે તમે બન્ને સરખા ઉતર્યા. તેમાં કોઈ તમારી વિશેષતા નથી. વિશેષતા તો ત્યારે ગણાય કે જ્યારે બદલામાં તમે તેને ગમતી ચીજ આપો. એ પ્રમાણે કરતા શિખો. પછી જોઈ લ્યો કે પરિણામ કેવું આવે છે. થોડા સમય બાદ તમે જોશો કે કોઈપણ તમને અણગમતી ચીજ આપશે નહિ. આ અનુભવ એકાદ વખત કરો તો પણ ખચર પડી જશે.

તા. ૨૮-૬-૧૯૬૮

નથી હોતું, કારણ તો તેની પાછળ જે સ્વાર્થની સ્થિતિ અવળી-સવળી હોય છે તે હોય છે. જેટલા સ્નેહ સંબંધથી હવે! નહક હોય છે, તેટલા જ તેઓ દ્વેષથી દૂર દૂર થઈ જાય છે. એ જોતાં એમ લાગે કે પ્રીતિ અને અપ્રીતિ રાગ ને દ્વેષ બાજુ એક વસ્તુની બે બાજુ ન હોય! આવું નથી બનતું પ્રશસ્ત રાગમાં, પ્રશસ્ત રાગમાં સ્વાર્થનું માલિન્ય નથી હોતું. જ્યાં સ્વાર્થની મલિનતા છે તે રાગ અપ્રશસ્ત છે.

તા. ૫-૭-૧૯૫૮

(૬૮૧)

સત્ય

સત્ય એ સત્ય જરૂર છે. પણ સાક્ષેપભાવે. નિરપેક્ષભાવે સત્ય પણ અસત્ય બની જાય છે. એ વાત સત્યના ઉપાસકોએ અને ચાહકોએ ભૂલવા જેવી નથી. જ્યારે ઉપરની દક્રીકત ખ્યાલ બહાર ચાલી જાય છે ત્યારે સત્યનો સમુપાસક કહેવા માત્ર રહે છે, ખરેખર તો એ અસત્યની સેવા કરતો હોય છે.

તા. ૭-૭-૧૯૫૮

(૬૮૨)

અમૃત અને વિષ

સ્વાદ્રાદ જેટલો વાણીમાં આવે છે તેટલો દૂર રહો, પણ તેનો એકાદ અંશ પણ વર્તનમાં આવી જાય તો જોડો પાર થઈ જાય. દર્શન માત્રનું રસસ્વભૂત સત્ત્વ કે તત્ત્વ કોઈ હોય તો તે સ્વાદ્રાદ છે. એ વિચાર માત્રનું હોવન છે. સ્વાદ્રાદ યુક્ત વિચાર એ અમૃત છે અને સ્વાવાદ યુક્ત વિચાર એ વિષ છે.

તા. ૭-૭-૧૯૫૮

(૬૮૩)

રસના જય

મારે અમુક વગર ન ચાલે, અમુક પ્રકારનું બોજન અને તે પણ અમુક રીતે બનાવ્યું હોય તો જ મને ભાવે, આ રીતે રસનાને

ત્યારે જાણવું કે એ પદાર્થનો દોષ નથી પણ દોષ નિજમાં છે. એ દોષને કારણે શુદ્ધ પણ અશુદ્ધ બાસે છે. જ્યારે એ દોષ દૂર થાય છે કે કરવામાં આવે છે ત્યારે શુદ્ધ પદાર્થ ગયાગત જણાય છે.

તા. ૧૮-૭-૧૯૫૮

(૬૮૭)

અવનતિ હાજર ન થાય-એ લક્ષ્યમાં રાખજો

ત્યારે ઉન્નતિ હોય છે ત્યારે અવનતિને ભૂલી ન જવી જોઈએ, પૂર્ણ રિયતિએ પહોંચ્યા પછી કાંઈ વાંધો નથી. પણ જ્યાં સુધી એ રિયતિએ ન પહોંચાય ત્યાં સુધી અવનતિ તરફતું લક્ષ્ય રાખવું જરૂરી છે. નહિ તો અવનતિ પોતે જાતે જ આવીને હાજર થઈ જશે.

તા. ૧૮-૭-૧૯૫૮

(૬૮૮)

ઉન્નતિની આશા

અવનતિમાં ઉન્નતિની યાદ દુઃખી કરે છે. એ લકીકત છે. પણ અવનતિમાં ઉન્નતિની આશા અવનતિના દુઃખને સહ બનાવે છે. એટલે ઉન્નતિની આશા જરૂર રાખવી અને તેને યોગ્ય પ્રયત્ન થોડા થોડા પથ કરતા રહેવું. એક વખત જરૂર તમે જગતમાં અદ્ભુત કરી જશો.

તા. ૧૮-૭-૧૯૫૮

(૬૮૯)

જીવનદીપક

જીવન દીપક એક વખત જરૂર જાલવાઈ જવાનો છે, તો જ્યાં સુધી જલતો. રહે ત્યાં સુધી એ જમ બને તેમ જોઈ કાળજી જોઈ અને વધુ નિર્માણ પ્રકાશ આપે એ રીતે તેમાં તેલ પૂરો અને વાટને સંકોચા કરો.

તા. ૧૮-૭-૧૯૫૮

(૭૦૦)

પોતાના પ્રત્યે પ્રથમ લક્ષ્ય આપવું

કાર્ક પણ કાર્યનું પરિણામ તમને ન ગમે એવું આવે ત્યારે ખીજા તરફ લક્ષ્ય આપતા પહેલાં પોતાના તરફ તપાસ કરવી અને તેમાં સુધારો તરત કરી લેવો, નહિ તો પરિણામને તમારા તરફ આવતા વાર નહિ લાગે.

તા. ૨૩-૭-૧૯૫૮

(૭૦૧)

તરંગો વ્યર્થ છે

જો જીવનમાં થોડું પણ નક્કર કાર્ય ન બનતું હોય અને તરંગો વણાં સેવાતા હોય તો તે દિવામાં બાચકા બરવા જેવું છે. સ્વપ્નામાં મીઠાઈના થાળના થાળ ખાવા મળતા હોય અને જંગતા મૂકા રોટલાનાં પણ કાંકાં હોય એથી શું વળે.

તા. ૨૩-૭-૧૯૫૮

(૭૦૨)

સ્વમાર્ગ

તમારે જે સ્થળે પહોંચવું છે, તેનો સાચો માર્ગ જો તમારે ક્ષાય આવી ગયો હોય તો ધીરે ધીરે ભણે પણ એ માર્ગે આગળ વધો, તેમાં આવતા વિઘ્નોથી ડરો નહિ. પાછા ન પડો, વિઘ્ન વગરનો સગવડવાળો પણ જો તમારે જ્યાં જવું છે ત્યાં ન લઈ જતો હોય તો તેવો માર્ગ તમારે શા કામનો. માટે તમે-તમારે ગમે તેવો હોય-પણ તમારે માર્ગે આગળ વધો.

તા. ૨૪-૭-૧૯૫૮

(૭૦૩)

પ્રતિકૂળતા અને અનુકૂળતા

મનમાર્ગની પ્રતિકૂળતાઓ કરતાં દિનમાર્ગની અનુકૂળતાઓ લાખ લાખ ગણી બચાંદર છે. મનમારમાં પ્રતિકૂળતાઓ વધી જાય એ સાચું છે એમ માનો, એથી જો એનાં તરફ કંટાળો જંગતો હોય તો તે પ્રતિકૂળતા મદાન લાભ આપે છે.

તા. ૨૪-૭-૧૯૫૮

(૭૦૭)

સમજી ને સ્વાર્થ સાધો

તમે તમારો સ્વાર્થ સાધો છો, જોકે તમે જે સ્વાર્થ સાધો છો તેમાં કંઈક માલ નથી. એ સ્વાર્થ એવો તુચ્છ કે જે સાધવા માટે તમારે મોટો-બ્યારે તમને સમજશે ત્યારે તમને પણ ચકિત કરી દેશે—એવો-ભોગ આપવો પડે છે. ઘણું ગૂમાવીને તમે થોડું મેળવો છો. જો તમે થોડું ગૂમાવીને ઘણું મેળવવાની રીત સમજી પૂર્વક શિખી લ્યો ને પછી સ્વાર્થ સાધો તો કેવું સારું! તા. ૪-૮-૧૯૫૮

(૭૦૮)

નભાવી લ્યો

તમને ગમે છે એ અમને નથી ગમતું. અમને ગમે છે તે તમને નથી ગમતું. છતાં તમારાં વગર અમને અને અમારા વગર તમને ચાલે એવું નથી. એટલે તમે અમને નભાવી લ્યો ને અમે તમને નભાવી લઈએ એમાંજ મજા છે. વારંવાર તમે અમને નથી ગમતાં એ આગળ કરાવવાથી શું! તા. ૪-૮-૧૯૫૮

(૭૦૯)

જોઈએ એ કરતાં અધિક આયાસ

જે ચીજની જાંખના કરવામાં આવે છે તે ચીજ અનાયાસ મળી આવે છે ત્યારે આનંદ પમાડે છે. પણ લાંબા કાળ સુધી જાંખના ચાલે, તે માટે ખૂબ પ્રયત્નો કરવામાં આવે, કરવા જોઈએ એ કરતાં પણ વધારે પ્રયત્નો કરવામાં આવે, તે પછી તે મળે ત્યારે તેમાં આનંદ નથી આવતો પણ કંઈક સુખને વિશેષ દુઃખ અનુભવાય છે.

તા. ૪-૮-૧૯૫૮

માન બૂલી ગય છે. બીજી બાજુ સ્વસામર્થ્યથી પશુતાને પેસવા નહિ દેનારા વિવેકી હિચ્ચ માણસો પણ છે અને માનવ ગણ એવાથી જ ગૌરવવંત છે.

તા. ૭-૮-૧૯૫૮

(૭૧૩)

દેવો અંખે એવો માનવજન્મ

મારા દેવો માનવ જન્મને અંખે છે પણ તે અત્યારના કેટલાક માનવો જે માનવતાને લગવી રહ્યા છે એવો માનવ જન્મ તો કેટલાક પશુઓ પણ ઇચ્છતા નથી. એટલે માનવ જન્મ પામીને દેવો પણ એ જન્મની અંખના કરે એવું આચરણ કરી બતાવવું, તેમાં જ એ જન્મની નાર્થકતા છે—સફળતા છે. બાકી ગમે તેમ આયુઃપૂર્તિ તે શકાવી જ છે.

તા. ૭-૮-૧૯૫૮

(૭૧૪)

દોષ અને ગુણની તરતમતા

કેટલાક દોષો પોતાને જ મહિન કરે છે. કેટલાક દોષો પોતાને અને બીજા એકને મહિન કરે છે. કેટલાક દોષો પોતાને અને બીજા એકને મહિન કરે છે. કેટલાક દોષો વિશ્વને મહિન કરે છે. કેટલાક ગુણ પોતાને જ અગ્રવાણે છે. કેટલાક ગુણ પોતાને અને બીજા એકને અગ્રવાણે છે. કેટલાક ગુણ પોતાને અને બીજા અનેકને અગ્રવાણે છે. કેટલાક ગુણ વિશ્વને અગ્રવાણે છે.

તા. ૭-૮-૧૯૫૮

(૭૧૫)

તેમાં વાંધો નથી

દેવો, આપણને દયાવતા આગ્યા છે, તો અવસર આપે આપણે દેવોને દયા વીધ તેમાં વાંધો શો છે?

તા. ૭-૮-૧૯૫૮

સમર્થ દર્શો તો પણ દારી જશે. તમે લોકથી પર થઈ ગયા હો તો જુદી વાત છે. જાડી લોકમાં તો એ પ્રમાણે કરવું અતિ જરૂરી છે.
તા. ૧૫-૮-૧૯૫૮

(૭૧૯)

ભાવનાની અસર

ભાવનાને નિર્મળ કરવા—રાખવા સતત કાળજી રાખવી. ભાવનાથી ભૂખ ભાંગતી નથી એમ કહેવાય છે પણ એમ નથી. ખરેખર જગતમાં જે કાંઈ બને છે તે સર્વનો મુખ્ય આધાર ભાવના ઉપર છે. ભાવનાની સૂક્ષ્મ અસરો જે સમજી શકાય તો ખજાર પડે કે જગતમાં બીજી રહેલ સ્થૂળ કાર્યો પણ ભાંગી બૂકો થઈ જશે. તા. ૨૨-૮-૧૯૫૮

(૭૨૦)

સહેલું અને મુશ્કેલ

ડાહી ડાહી વાનો કરવી સહેલું છે, પણ તેને જીવનમાં ઉતારવી મુશ્કેલ છે. ખીજના દોષોની ટીકા કરવામાં બળ નથી, પણ પોતાના દોષની કરાતી ટીકા સાંભળવામાં પણ શક્તિ જોઈએ છે. આમ કહ્યું હોત કે—આમ કયું હોત તો આવું પરિણામ ન આવત. એવું પાછળથી ઘણાંને ઘણી વખત સૂઝે છે, ને ઘણાંને નથી સૂઝતું, જેઓને પાછળથી એવું લાગે છે તેઓને તો પ્રથમથી સમજાય તે માટે સચોટ પ્રયાસ કરવો જોઈએ.
તા. ૨૨-૮-૧૯૫૮

(૭૨૧)

જવાબદારી

તમારા કાર્યો માટે કાં તો તમે પોતે જવાબદાર બની જાવ, નહિ તો કોઈ ખીજને જવાબદાર રાખો. ખીજને જવાબદાર રાખ્યા પછી તેની દોરવણીમાં નકામું માથું મારો નહિ. તમે ચાલો છો તમારી ઈચ્છા પ્રમાણે, અને જ્યારે તેનું પરિણામ અનિષ્ટ આવે છે ત્યારે ખીજ

છે. તે તમે ન સમજો ને, કીક દવે ઘાણું થયું, તો તે તમારું અમાનું
છે. ને જો બરાબર નથી. તા. ૨૪-૮-૧૯૫૮

(૭૨૪)

માર્ગની વિપમતા

સાગરનો સમાગમ પામતી સરિતા પર્વતમાંથી પ્રાદુર્ભાવ પામીને
કેવા દેવા પંથમાંથી પસાર થાય છે, જો તરફ નજર રાખીને પરબ્રહ્મને
મળવા જતો ચેતન આગળ વધે તો તેને પોતાના માર્ગમાં આવતી
વિપમતાઓ ખૂબ જ દળવી જણાય. સીધો માર્ગ ને તેમાં કાંઈ વિધન
આવે એવું તો કોઈ ને કોઈકે જ વાર બને છે. તા. ૨૪-૮-૧૯૫૮

(૭૨૫)

અવળચંડા અવગુણો

અવગુણોની અવળચંડાઈ એવી છે કે જો તે દૂર કરવાની કળા
તમારી પાસે નહિ હોય અને તમે તેને દૂર કરવા પ્રયત્ન કરશો તો તે
અવગુણો તમને બમણા જોરથી વળગશે, માટે યુક્તિથી તે દૂર કરવાનું
શિખવું જરૂરી છે. તા. ૨૪-૮-૧૯૫૮

(૭૨૬)

એવું ન કરતાં

હોંશમાં ને દોંશમાં એવું કાચું ન કરો કે પાછળથી તમે હતાશ
થાવ અને પરતાયા કરો. એથી તમને કાચું તરફ નફરત થાય છે કે
જે ન જ થવી જોઈએ. તા. ૨૬-૮-૧૯૫૮

(૭૨૭)

એનું પરિણામ તમારા પૂરતું નથી

તમે જોગ ન સમજતા કે આજે હું કરી રહ્યો છું તેનું સારું કે
મારું પરિણામ હું બોગવી લઈશ. તેનાં ફળ માટે હું જવાબદાર છું.

પછી તું પ્રતિષ્ઠિત પણે જગતમાં જીવી શકતો નથી તેની કારણ કે તું બીજી રીતે પ્રતિષ્ઠિતપણે જીવવા શિખી જાય છે ત્યારે તેજ અકાર્ય તું નિઃસંકેપપણે શરમાયા વગર કરે છે. અકાર્યની જો શરમ હોય તો ફરી તે તને કરવું ન ગમે.

તા. ૨૭-૮-૧૯૫૮

(૭૩૧)

ગુણોનો પરિચય

તમે તમારા દુન્યવી હેતુઓ સિદ્ધ કરવા માટે મોટા મોટા ગુણોને આત્મસાત્ કરી લ્યો છો, એ કાંઈ જોડું છે એમ નહિ એ રીતે પણ સારા ગુણોનો પરિચય જને દીવસે તમને વિનંત કરશે. પણ જીવનમાં એકાદ વખત પણ જો તમે જે સારા ગુણો કેળવ્યા છે તેનો પરિચય દુન્યવી સ્વાર્થને દૂર રાખીને કરો. પછી જોવો તેની મગ્ન ! સારા ગુણો વળ પોતાનું સાચું સ્વરૂપ તમારી પાસે દુન્યવી સ્વાર્થ એકો હોય છે, ત્યારે બતાવવા શરમાય છે, તે ખરેખર ખીલતા નથી. પણ જ્યારે તમે તેની સ્વતંત્ર મુક્તાકાત લ્યો છો ત્યારે તેઓ પોતાના ખરેખર સ્વરૂપનાં ખીલી કહે છે. જીવનમાં એકાદ વખત પણ લીધેલી એવી મુક્તાકાત તમારે માટે અમર બની જાય છે. એનો સ્વાદ એનું સ્મરણ તમને જીવનની છેલ્લી પણ સુધી આનંદનો અનુભવ કરાવશે, ગુણની શોધી કરવા જનાર અવગુણો માથ ફરીને શા માટે જાય છે એ એક કહેવો છે ?

તા. ૨૭-૮-૧૯૫૮

(૭૩૨)

એકાંતમાં મળો

મારે તમને એક વાત કહેવી છે, આત્માએ આત્માને કહ્યું. પણ તે ન તમને કહેવાની છે ! માટે જગ તમે મને એકાંતમાં મળો ! તે નહિ, આત્મા, આત્માનીમાં મળ્યા, “ પાનુ ” આ શું તમે મારી માટે એકાંતમાં વત કહેવા આત્મા કો તે આ તમારી સાથે લાવ-વડાવે છે. માટે કોણ આત્મા કો ! આ જુઓને કામ-દાન-મન-

ઉન્મેષ
છે તે એવો થંભાવ્યો હોય છે કે તેને જોઈને બીજા જોનારાનાં શ્વાસ
પણ થંભી જાય છે. એ જીવન એ જીવન છે. તા. ૨૭-૮-૧૯૫૮

મતભેદ ત્યાં જ છે (૭૩૬)

તમે ભૂલ ન કરો એમ અમે તમને નથી કહેતા ને એમ પણ
નથી કહેતા કે તમે તમારી ભૂલને સુધારો. પણ અમારું તો એટલું જ
કહેવું છે કે આ તમારી ભૂલ છે. એ ભૂલનો તમે ભૂલ તરીકે સ્વીકાર
કરો. મહેરબાની કરીને એ ભૂલને ભૂલ નથી એમ ન કહો. તમારો
ને અમારો મતભેદ જ ત્યાં છે.

સાફ (૭૩૭) તા. ૨૭-૮-૧૯૫૮

કેટલુંક દરથી સાફ દેખાય છે, કેટલુંક નજીકથી સાફ દેખાય
છે, કેટલુંક આજે સાફ દેખાય છે, ને કેટલુંક કાલે સાફ દેખાય છે.
આ બધું સાફ કાલ્પનિક છે. બાકી જે સાફ છે. ખરેખર સાફ જ
છે, વાસ્તવ છે. તે ગમે ત્યારે ગમે ત્યાંથી સાફ જ દેખાય છે.

અજોડ કાર્ય (૭૩૮) તા. ૨૭-૮-૧૯૫૮

કોઈ કોઈ કરે છે, કોઈ બોધ કરે છે. કોઈ કોષ પૂર્વક બોધ
કરે છે, કોઈ બોધને માટે કોષ કરે છે. પણ જો કોષને બોધ કરવામાં
આવે તો જે મગ્ન પડે તે કોઈ જોર જ હોય. કોષને બોધનું કાર્ય
કરવું એ અદ્વિતીય કર્તવ્ય છે.

તા. ૩૧-૮-૧૯૫૮

તમે બીજાની સાથે સંકળાયેલા છો (૭૪૧)
તમે તમારો દિવસ કરો તેમાં

તમે તમારું દિલ કરો તેમાં પારકું પણ દિલ શાય છે, તમે તમારું
 આદિન કરો તેથી પારકું પણ અદિત શાય છે. માટે કોઈ પણ વખત
 બંધાયું જોયું ન નિચારતા કે હું મારું જગતું છું તેમાં ખીજને શું ?
 તમે ખીજની માથે મકળાએલા છો.
 (૭૪૨)
 તા. ૨૪-૯-૧૯૫૮

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ

(୭୪୨)

જે પોતાના દોષો દૂર કરવા સ્વયં તત્પર અને છે તે સુશીલ છે.
જે બીજાના બનાવના પ્રમાણે દોષોને દૂર કરવા પ્રયત્નશીલ અને છે
તે અનુચિત છે. જે પોતાના દોષોનું બીજામાં દર્શન કરે છે તે
દોષી છે. દોષ બાંધવાવાળી માત્ર તેને જે બીજા બાંધે છે.
જે બીજાના દોષોનું બીજામાં દર્શન કરે છે તે

(७४३)

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ७४ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ७५ ॥

(૩૬૧)

ग. २३-६-१९५८

(54)

(३३४)

પડતી; અને નથી તેનો ઉપયોગ કરવાનું સૂઝતું. જ્યારે સામી બાજુએ જોઈ પ્રથમ અમૃતનો ઉપયોગ કર્યો છે, તે ઝેરને તેના ખરા સ્વરૂપમાં ખરાબર ઓળખી શકે છે, તેનાં પરિણામનો પણ તેનો પૂરો ખ્યાલ હોય છે, એટલે તે ઝેરને સ્વપ્ને પણ ઈચ્છતો નથી.

શુભ અને અશુભ

(૭૪૮)

તા. ૧-૧૦-૧૯૫૮

શુભ કર્મ તો જ્યારે પ્રબળ ઉદ્ય વર્તતો હોય છે, ત્યારે કેટલુંક દેખીતું વિપરીત આચરણ પણ સવળું પરિણામ જન્માવે છે. અને અશુભ કર્મનો પ્રબળ ઉદ્ય વર્તતો હોય છે ત્યારે પરિણામ સવળું 'સાચું' હોય છતાં અવળું આવે છે. એટલે શુભ કર્મના ઉદ્ય વખતે તે ત્રણ ગેરે એવા યત્નો સેવવા અને અશુભ કર્મના ઉદ્ય વખતે તેના યોગ્ય બોધવટો થઈ જાય એ માટે યત્નો સેવવા.

અનાનસાય પંચક

(૭૪૯)

તા. ૧-૧૦-૧૯૫૮

અનાનસાય કર્મનો લોચાપશ્ચમ હોય છે, ત્યારે જીવ આ દેશ જાય છે અને આ દેશ થોડો નથી ધૈર્યાદિ વિચાર કરતો નથી. અનાનસાયના લોચાપશ્ચમવાળાને ગમે ત્યાંથી લાભ મળ્યા જ કરે છે. જો એ અંતરે ઉપનામ કર્મના લોચાપશ્ચમવાળાને તદ્દયિત પ્રસંગો અનાયામ પ્રાપ્ત થાય છે. તીર્થના લોચાપશ્ચમવાળાને સતત ઉત્સાહ વાતો હોય છે. આ પાશ્ચમ કેટલે જીવે છે. કોઈને જોનો, કોઈને તપ્પનો, કોઈને પાશ્ચમ હોય છે. કોઈને પાશ્ચિને: ઉદ્ય હોય છે. હાય તે પાશ્ચિને: જ હોય છે.

તા. ૧-૧૦-૧૯૫૮

પ્રથમ અમૃતનો ઉપયોગ કરવાનું સૂચવું. જ્યારે સામી બાજુએ પરાબર ઝોળખી શકે છે, તેનાં પરિણામનો પણ તેનો પૂરો ખ્યાલ હોય છે, એટલે તે એરને સ્વપ્ને પણ ઈચ્છતો નથી.

શુભ અને અશુભ

(૭૪૮)

તા. ૧-૧૦-૧૯૫૮

શુભ કર્મ તો જ્યારે પ્રવળ ઉદય વર્તતો હોય છે, ત્યારે કેટલુંક દેખીતું વિપરીત આચરણું પણ સવળું પરિણામ જન્માવે છે. અને અશુભ કર્મનો પ્રવળ ઉદય વર્તતો હોય છે ત્યારે પરિણામ સવળું થાય છે છતાં અવળું આવે છે. એટલે શુભ કર્મના ઉદય વખતે તે જરૂરી રહે એવા યત્નો સેવવા અને અશુભ કર્મના ઉદય વખતે તેના શીઘ્ર બોગવટો થઈ જાય એ માટે યત્નો સેવવા.

અન્તરાય પંચકુ

(૭૪૯)

તા. ૧-૧૦-૧૯૫૮

દાનાન્તરાય કર્મનો ક્ષયોપશમ હોય છે, ત્યારે જીવ આ દેશ યોગ્ય છે અને આ દેશ યોગ્ય નથી ઈત્યાદિ વિચાર કરતો નથી. લાભાન્તરાયના ક્ષયોપશમવાળાને ગમે ત્યાંથી લાભ મળ્યા જ કરે છે. બોગ અને ઉપયોગ કર્મના ક્ષયોપશમવાળાને સતત ઉત્સાહ વર્તતો હોય પ્રાપ્ત થાય છે. વીર્યના ક્ષયોપશમવાળાને સતત ઉત્સાહ વર્તતો હોય છે. આ પાંચમાં કોઈને એકનો, કોઈને બેનો, કોઈને ત્રણનો, કોઈને પાંચનો ક્ષયોપશમ હોય છે. કોઈને પાંચનો ઉદય હોય છે. ક્ષય તો પાંચનો જ હોય છે.

તા. ૧-૧૦-૧૯૫૮

કરવા યોગ્યમાં કંટાળો ન રાખો (૭૫૩)

જો તમને તમારે કરવા જરૂરી હોય એવા કાર્યોમાં પણ કંટાળો આવતો હોય તો સમજવું કે હજી તમારે હિચ્છિત પથમાં જવા માટે ઘણો માર્ગ પસાર કરવાનો છે, ધર્મ પામેલો આત્મા કર્મવશ અધર્મના કાર્યો કરે તેમાં તેને રસ જરૂરી પણ ન હોય—પણ તેથી તે જે કાર્ય કરતો હોય તે કંટાળાથી કરે એવું ન હોય, કાર્યમાં રસ ન રાખવો અને કંટાળો રાખવો એ બન્ને જુદી દૃષ્ટી છે.

તા. ૧-૧૦-૧૯૫૮

એમાંથી મોટો વ્યાધિ જન્મે છે (૭૫૪)

મોટો હોય જીવનનો નાશ કરે છે. અને નાના હોયો જીવનમાં પ્રગતિને અટકાવી દે છે. મલે નાના હોયો ક્ષાંત્ય ગણાતા હોય પણ તેથી તે છૂટ છે. એમ માનવું ન જોઈએ. જેમ મોટો વ્યાધિ ભયંકર નીવડે છે, પણ તેના ભયંકર ન હોય તેથી નાના વ્યાધિ નબાવી લેવા એમ ન માની શકાય. નાના રોગોનો પણ ઉપચાર કરીને નિકાલ લાવવો જોઈએ. ઘણાં નાના રોગો એક મોટા વ્યાધિને જન્માવતા વાર લગાડતા નથી.

તા. ૧-૧૦-૧૯૫૮

જીવન કેવું છે તે જાણી શકાય છે (૭૫૫)

તમે તમારું જીવન કેટલું ઉન્નત કે કેટલું અવનત છે, તે તમે ચાર પ્રકારની વિચારણા કરીને જાણી શકો છો. તે વિચારણા આ પ્રમાણે છે.

(૧) આહાર સંબંધી (૨) નિદ્રા સંબંધી (૩) ભય સંબંધી અને (૪) વિષય સંબંધી.

વખત ન કરવાના કાર્યો કરવા પડતા હોય છે ત્યારે તેઓનું મન તેમાં એકરૂપ બનતું નથી. અને તે તેની સજ્જનતામાં બાધક પણ નથી બનતું. જોટલે સારા કાર્યોમાં વિચાર, વાણી અને વર્તનની એકરૂપતા આવશ્યક છે. બાકી તો એ છૂટા પડી જાય એની કાંઈ કિંમત નથી. ખરાબ આશયથી છૂટા પડતા હોય તો તેમાં ભયંકર એ છૂટા પડે છે તેથી નથી પણ આશયની ખરાબ સ્થિતિ જ ભયંકર છે, એ છૂટા પડે છે એમ નથી પણ આશયની ખરાબ સ્થિતિ જ ભયંકર છે. એ છૂટા પાડ્યા વગર રહે જ કેમ !

તા. ૮-૧૦-૧૯૫૮

(૭૫૭)

કાંઈક એ શું છે ?

અમારામાં કાંઈક છે, અમે પણ કાંઈક છીએ, એવું તમને ઘણી વખત થતું હશે. પણ તમે કાંઈકમાં શું છો ? તે કાંઈક તમને શું કામમાં આવે છે ? તમારે આગળ વધવા માટે બીજું પણ કાંઈક જરૂરી છે કે નહિં ? એ કાંઈક તમારી પાસે છે કે નહિં ? એ કોની પાસે છે ? એ જેની પાસે છે તેને તમે વિશિષ્ટ સમજો છો કે નહિં ? એ કાંઈક મેળવવા માટે તમે પ્રયત્ન શો કરો છો ? આ બધું ખરાબર વિચારો તો તમારું કાંઈક ક્યાંય ચાલ્યું જશે અને પછી તમારી મગ પછી કાંઈ ઝોર જ હશે.

તા. ૮-૧૦-૧૯૫૮

(૭૫૮)

૨૫-૫૨

પોતાનું ધોષને બીજાનું ધોષું એ કીક છે, પણ પોતાનું ધોષા વગર બીજાનું ધોષું એ કીક નથી અને પોતાનું મેલું ચાય એ રીતે બીજાનું ધોષું એ ખુર છે. પોતાનું મેલું ચાય અને બીજાનું ધોષાય નહિં ને ઉઘટ્ટું વધારે મેલું ચાય એ તો ખૂબ જ ભયંકર છે. ઉપરની હકીકત ૧. ક્યાય, ૨. નિદ્રા, ૩. પરોપદેશ અને ઉપદેશને અંગે વિચારવાથી વિશેષ સ્પષ્ટ અને સ્પુટ થશે.

તા. ૮-૧૦-૧૯૫૮

કાંઈ પણ પ્રસંગ બને છે, એ હળવો છે કે ભારે તેનો નિશ્ચય એ સરખો થઈ શકે નહિ. તેમાં અપેક્ષા ખૂબ જ સ્પષ્ટ બેવામાં આવે છે જુદી જુદી વ્યક્તિઓ એ એક જ પ્રસંગને પોતપોતાની અપેક્ષાએ હળવો ભારે જણાવશે. સામાન્ય રીતે પ્રસંગ સારો છે કે ખરાબ એમાં તો ધણાનો મત સમાન આવશે. એ કે તેમાં પણ જુદા જુદા મતો ધરાવનારા મળી આવશે, પણ એનો જરી આગળ પડતી અપેક્ષાની વાત છે. બાકી સારા માઠાની તરતમતા તો પ્રત્યેક વ્યક્તિ દીઠ બિન્ન બિન્ન હોય છે એ સ્પષ્ટ છે.

(૭૬૩)

નિંદા અને નિદ્રા

નિંદા અને નિદ્રામાં આમ તો બહુ લાંબુ અન્તર નથી. બન્નેમાં અક્ષરે સમાન છે. “ન” અને “ર”નો ફક્ત તફાવત છે. પણ બન્નેની તાકાતમાં ધણું જ અન્તર છે. નિદ્રા આવતી હોય, એ જીવ ઉપર પોતાનો કાબૂ જમાવવા પ્રયત્ન કરતી હોય, તેમાં જો “નિંદા” આવીને ઊભી રહે તો તે નિદ્રાને ક્યાંય હડસેલીને ફેંકી દે છે. બાકી નિદ્રામાં એવી શક્તિ નથી કે તે નિંદાને દૂર કરી શકે. નિદ્રાથી ન બચાય તો કાંઈ નહિ પણ નિંદાથી તો જરૂર બચવું.

તા. ૧૦-૧૦-૧૯૫૮

(૭૬૪)

‘નમો’ એ ધર્મ છે
દેવ શુરુ અને ધર્મ એ ત્રણમાં વિશેષ ઉપકારક ધર્મ છે માટે જ નમો અરિદતાયુ—નવકાર—મદામંગલકારી—મદામંગ્રમાં તેને પ્રથમ સ્થાન મળ્યું છે ‘નમો’ એ ધર્મ છે. ‘નમો’ એ સર્વ ધર્મનું મૂળ છે. એ ધર્મને આધીન સર્વ ધર્મો છે, એના વગરના ધર્મની કાંઈ મત નથી.

તા. ૧૦-૧૦-૧૯૫૮

ઉમેય

(٩٩٥)

તા. ૧૫-૧૦-૧૯૫૮

નાબૂદ કરવા પ્રયત્ન કરો છો: બહુ દૂર ગયા બાદ આગ કરવું પડે છે, તે કરતાં જો શરૂઆતમાં જ સાવધ બનીને રોગને દૂર કરવા કટિબદ્ધ થવામાં આવે તો પરિણામ તમારી બાજુનું જ આવે.

તા. ૨૦-૧૦-૧૯૫૮

(૭૭૫)

વિશ્વમાં પ્રબળ શુભ અથવા અશુભ કર્મનો ઉદય અનુભવતા જીવોના જવલંત પ્રસંગો જોવામાં આવે છે, એજ પ્રમાણે પ્રબળ પુરુષાર્થને યોગે કર્મને પણ પસંદાવી નાંખીને ઉન્નત સ્થિતિ પર પહોંચેલા જીવોના જવલંત પ્રસંગો જોવામાં આવે છે, એટલે કર્મ બળવંત છે કે પુરુષાર્થ? એનો એકાંત નિશ્ચય કરવાની જરૂર નથી. તા. ૨૦-૧૦-૧૯૫૮

(૭૭૬)

જો આપોઆપ ચાલી જશે

જેટલી બહારની વિષમતાઓ જીવને આફળાવે છે, તેટલી અંદરની-અંતરની વિષમતાઓ ચાલુ રાખીને બહારની વિષમતાઓ દૂર કરવાનો પ્રયત્ન એ ઉપર જૂગિમાં પાક ઉગાડવાના પ્રયત્ન જેવો છે. અંદરની વિષમતાઓ દૂર કરવાને શુદ્ધ વિચાર આવવાની સાથે જ બહારની વિષમતાઓ ક્યાંય નાસી જાય છે. રવિ કિરણના ઉદયની સાથે જ અંધકારની જોગ.

તા. ૨૦-૧૦-૧૯૫૮

(૭૭૭)

સર્વજ્ઞને અનુસરો

આપણાથી વિશેષ જાણકારના મતને આપણે અનુસરીએ છીએ અને જો નથી અનુસરતા તો ગેરલાભ થાય છે, અચૂક થાય છે. આ સગજજી ધરાવતા સહુ કોઈ માને છે, તો પછી સર્વજ્ઞના મતને અનુસરનારને કેટલો લાભ થાય અને નહિ અનુસરનારને કેટલો ગેરલાભ થાય, એ સહેલાઈથી સમજાય એવું છે. લાભની ધમ્માવાળાએ સર્વજ્ઞના મતનું અનુસરણ કરવું હિતાવહ છે. તા. ૨૦-૩૦-૧૯૫૮

નથી, તેઓ તો પોતાના આત્મધ્યાનમાં મસ્ત ને મશગૂલ હોય છે, પણ નિન્દા કરનારનું અશુભ થાય છે. અને તે એમ માને છે કે મદાત્માએ મને દુઃખી કર્યો. પણ વાસ્તવમાં એમ નથી દોલું. નિન્દક પ્રવૃત્તિ એ જ અશુભ સૂચક છે. જે પ્રમાણે અમુક બામિઓ આવવાના હોય છે ત્યારે અમુક લક્ષણો જણાય છે. તે પ્રમાણે અશુભ થવાનું હોય છે ત્યારે ધર્મ ઉપર અરુચિ-ધર્મ કરનારની નિન્દા-પાપ પ્રવૃત્તિમાં રસ-વગેરે ચિહ્નો શરૂ થઈ જાય છે, એ ચિહ્નો જોવાની સાથે આપણે તે જીવનું ભાવી ભાખી શકીએ કે આ જીવનું પરિણામ આવું છે. જો આપણામાં સૂક્ષ્મ નિરીક્ષણ શક્તિ હોય તો આપણે તે જીવન પ્રાપ્ત થનારા તુકશાનની હકીકત પણ ખતાવી શકીએ કે જે જાણીને ખીમ વિરમય પામી જાય, અને ખરેખર તેમાં વિરમય જેવું કંઈ ન હોય, હકીકતમાં $૨ + ૨ = ૪$ જેવી વાત હોય.

તા. ૨૦-૧૦-૧૯૫૮

(૭૮૦)

ઊર્ધ્વગામી બનવું છે?

તમે જો જગૃતિ કેળવો તો જાણી શકો કે તમે ઊર્ધ્વ ગામી છો કે અધોગામી? અધોગામી હો અને ઊર્ધ્વગામી બનવું હોય તો તે કંઈ મુશ્કેલ વાત છે-એમ ન માનતા. વાત તો બહુ સહેલી છે. અધોગામી કરનારા વર્તનો દૂર કરવા માટે થોડા પ્રયાસની આવશ્યકતા છે, અરે પ્રયાસ પણ કરવો ન હોય તો ન કરતા, પણ અધોગામી કારણે મારાથી દૂર થાય અને ઊર્ધ્વગામી સાધવો મને મળે એવી શુદ્ધ ભાવના તો કરશોને, ખસ.

તા. ૨૦-૧૦-૧૯૫૮

(૭૮૧)

પ્રેમ

પ્રેમ એ પવિત્ર છે, પણ એ જ્યાં રહે છે તે પાત્રોમાં કેટલાક પાત્રો પવિત્ર છે અને કેટલાક પાત્ર અપવિત્ર છે. જ્યારે અપવિત્ર પાત્રો

તને સમજવાની જો છું તને સમજી જઈ તો બધું બરાબર થઈ જશે.

તા. ૨૫-૧૦-૧૯૫૮

(૭૮૪)

મનને બહેકાવતા નહિં

મનને બહેકાવવું સહેલું છે, પણ બહેકેલું મન પાછું વાળવું ઘણું મુશ્કેલ છે. એટલે કોઈ પણ વિષયમાં મનને બહેકાવતા પહેલાં પૂરો વિચાર કરવો.

તા. ૨૫-૧૦-૧૯૫૮

(૭૮૫)

દેવો છે

જગતમાં તમને તમારી આંખે દેવો દેખાતા નથી, અને તેથી તમને દેવોના અસ્તિત્વ વિશે શંકા થાય છે. પણ તમે એટલું તો જરૂર સ્વીકારશો કે જગતમાં હૈની વાતાવરણ તો છે. એ વાતાવરણને તમે અનુભવી શકો છો. થોડો વિચાર સવળો કરશો તો તમને સહેજે સમજાઈ જશે કે દેવોતુ અસ્તિત્વ છે.

તા. ૨૫-૧૦-૧૯૫૮

(૭૮૬)

અયોગ્ય આકર્ષણ

પોતાની પાસે રહેતા પદાર્થો કેટલીક વખત ખૂબ જ મન આપે છે, રસ પૂરે છે. અને કેટલીક વખતે ન બીલકુલ મમતા નથી. જ્યારે નથી મમતા ત્યારે પોતાનું ખેંચાણ કોઈ બીજા પદાર્થે કર્યું છે, કે જે પદાર્થ પોતાનો નથી. જે પદાર્થ પોતાનો નથી તેનાં પ્રત્યે ખેંચાણ રાખવું એ જ બેકાઈ છે, તેથી વ્યર્થ ખિન્નતા સિવાય અન્ય કંઈ લાભ નથી.

તા. ૪-૧૧-૧૯૫૮

સત્યની સાથે સ્વાર્થ જોડાય છે પણ તેમાં જે બળવાન હોય છે તે અન્યનો નાશ કરે છે.

તા. ૯-૧૧-૧૯૫૮

(૭૬૫)

વિરૂપ સ્વરૂપ અને અરૂપ

વિરૂપમાંથી સ્વરૂપમાં આવવા માટે સ્થામને દુર કરી ઉલ્લવળને અનુસરવું જરૂરી છે, પણ સ્વરૂપમાંથી અરૂપમાં જવા માટે કોઈ ને પણ અનુસરવાની આવશ્યકતા નથી. અન્ય કોઈ ને ન અનુસરવું અને સ્થિર રહેવું એનું નામ જ નિરાલંબન ધ્યાન છે.

તા. ૯-૧૧-૧૯૫૮

(૭૬૬)

શાસ્ત્રદીપક

દીપક અન્વકારને દુર કરે છે, પણ એવા ધણા અન્વકાર છે કે જે દૂર કરવા માટે યોગ્ય દીપક પ્રકટ કરવાની જરૂર છે. શાસ્ત્રવચનના દીપકનો તે અંગે અંગે અંગે પણ યથાયોગ્ય હિપયોગ કરવામાં આવે તો પરિણામે સમૂળ્ય અન્વાર્ષ દુર ચર્ચ જશે એ નિર્વિવાદ છે.

તા. ૧૦-૧૧-૧૯૫૮

(૭૬૭)

અમૂલ્ય

હવનનું મૂલ્ય વધતું જાય એવા કાર્યો કરો, જેવટે એ અમૂલ્ય થઈ જશે.

તા. ૨૮-૧૧-૧૯૫૮

ત્યાં દેવ થાય ત્યાં ત્યાં તેવ મૂળ તપાસવું, અને દેવને દૂર કરવા
માટે તેવ મૂળ કબ્બેડી નાખવું. એ દેવને દૂર કરવાનો સચોટ ઉપાય છે.

(તા. ૨૮-૧૧-૧૯૫૮)

(૮૦૨)

ભય દૂર કરવાની ચાવી

મને કોઈનો ભય ન લાગે એ પ્રમાણે મન્ત્રજા સાથે કોઈનો ચામુ
છે પણ મારો ભય કોઈને ન લાગે એવી મન્ત્રજા ચલી નથી. મધ્યમ
ધ્વજાની સફળતાની ચાવી બીજી મન્ત્રજામાં રહેલી છે. જેટલે વધારે
બીજી ધ્વજાની સિદ્ધિ તેટલે વધારે પ્રથમની મન્ત્રજા આપોઆપ સિદ્ધ
થઈ જાય છે.

(તા. ૨૮-૧૧-૧૯૫૮)

તને સમજવાની એ દ તને સમજી જક નો જનું જરાજર
ચક જશે.

તા. ૨૫-૧૦-૧૯૫૮

(૭૮૪)

મનને જાહેરાવતા નહિ

મનને જાહેરાવતું સહેલું છે, પણ જાહેરેલું મન પામ્યું નાજવું
ધણું મુશ્કેલ છે. એટલે કોઈ પણ વિષયમાં મનને જાહેરાવતા પહેલાં
પ્રેરે વિચાર કરવો.

તા. ૨૫-૧૦-૧૯૫૮

(૭૮૫)

દેવો છે

જગતમાં તમને તમારી આંખે દેવો દેખાતા નથી, અને તેથી
તમને દેવોના અસ્તિત્વ વિશે શંકા થાય છે. પણ તમે એટલું તો
જરૂર સ્વીકારશો કે જગતમાં દેવી વાતાવરણ તો છે. એ વાતાવરણને
તમે અનુભવી શકો છો. થોડો વિચાર સવળો કરશો તો તમને સહેજે
સમજાઈ જશે કે દેવોનું અસ્તિત્વ છે.

તા. ૨૫-૧૦-૧૯૫૮

(૭૮૬)

અયોગ્ય આકર્ષણ

પોતાની પાસે રહેલા પદાર્થો કેટલીક વખત ખૂબ જ મજા આપે
છે, રસ પૂરે છે. અને કેટલીક વખતે ન ખીલકુલ મજા નથી. જ્યારે
નથી મજા ત્યારે પોતાનું ખેંચાણ કોઈ બીજા પદાર્થે કર્યું છે, કે
જે પદાર્થ પોતાનો નથી. જે પદાર્થ પોતાનો નથી તેનાં પ્રત્યે ખેંચાણ
રાખવું એ જ બેદરદારી છે, તેથી વ્યર્થ ખિન્નતા સિવાય અન્ય કંઈ
લાભ નથી.

તા. ૪-૧૧-૧૯૫૮

(૭૯૬)

બીજું અડધીયું

દામા એ વીરતાની પ્રત્યક્ષી છે અને વીરતા એ દામાની પ્રત્યક્ષી છે. વીરતા વિનાની દામા અધૂરી છે. અને દામા વગરની વીરતા અધૂરી છે. જેની પાસે એક દોષ તેજે બીજા અડધીયાને મેળવવું જરૂરી છે.

તા. ૯-૧૧-૧૯૫૮

(૭૯૭)

કર્તાની જવાબદારી

નિજમાંથી કર્તૃત્વ બુદ્ધિ દ્વર થાય તે માટે ઈશ્વરમાં તે સ્થાપવાનું કાર્ય કોઈ સૂત્રને સમુચિત લાગ્યું. પણ તેથી કર્તૃત્વનો ભાર ઈશ્વરને માથે નાંખવો-એ કેટલું બેહુકું છે. કર્તૃત્વાભિમાન ન આવે એ ઈષ્ટ છે. પણ જવાબદારીમાંથી છૂટી જવું એ કોઈ રીતે ઈષ્ટ નથી. પરિણામ તો તમારા કાર્યના તમારે જ ભોગવવા પડે છે. એ અચૂક છે.

તા. ૯-૧૧-૧૯૫૮

(૭૯૮)

હું અને તું

હું ને તુંનો સરવાળો એ સંસાર છે.

હું ને તુંની બાદબાકી સાંસારિક દુઃખ છે.

હું ને તુંનો ગુણાકાર એ સંસાર વૃદ્ધિ છે.

હું ને તુંનો ભાગાકાર એ સંસારનો છેડો-અંત છે.

તા. ૯-૧૧-૧૯૫૮

જ્યાં દ્વેષ થાય ત્યાં ત્યાં તેનું મૂળ તપાસવું, અને દ્વેષને દૂર કરવા માટે તેનું મૂળ ઉખેડી નાખવું. એ દ્વેષને દૂર કરવાનો સચોટ ઉપાય છે.
તા. ૨૮-૧૧-૧૯૫૮

(૮૦૧)

ભય દૂર કરવાની આવી

મને કોઈનો ભય ન લાગે એ પ્રભાણે ઇચ્છા સહુ કોઈને થાય છે પણ મારો ભય કોઈને ન લાગે એવી ઇચ્છા થતી નથી. પ્રથમ ઇચ્છાની સફળતાની આવી ખીણ ઇચ્છામાં રહેલી છે. જોડે અંશે ખીણ ઇચ્છાની સિદ્ધિ તેટલે અંશે પ્રથમની ઇચ્છા આપોઆપ સિદ્ધ થઈ જાય છે.
(તા. ૨૮-૧૧-૧૯૫૮)

..

જ્યા હેય માય ત્યાં ત્યાં તેન મૂળ નખાયું, અને હેયને દૂર કર્યા
માટે તેન મૂળ જાણી નાખ્યું. એ હેયને દૂર કરવાનો મજેદર વિધાય છે.
(તા. ૨૮-૧૨-૧૯૫૮)

(૮૦૨)

ભય દૂર કરવાની આત્મી

મને કોઈનો ભય ન લાગે એ પ્રમાણે મજા સારું કોઈને માય.
છે પણ મારો ભય કોઈને ન લાગે એવી મજા થતી નથી. પ્રથમ
મજાની સફળતાની આત્મી ખીજ મજામાં રહેતી છે. તેટલે આંશે
ખીજ મજાની સિદ્ધિ તેટલે આંશે પ્રથમની મજા આપોઆપ સિદ્ધ
થઈ જાય છે.
(તા. ૨૮-૧૨-૧૯૫૮)

$$x_1 = \frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \end{pmatrix}, \quad y_1 = \frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} y_1 \\ y_2 \end{pmatrix}, \quad z_1 = \frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} z_1 \\ z_2 \end{pmatrix}, \quad w_1 = \frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} w_1 \\ w_2 \end{pmatrix}$$

2010年10月10日 星期三 晴
今天去参观了北京的中国科技馆，
科技馆的展品非常丰富，有各种各样的科学仪器，
还有各种各样的科学实验，让我学到了很多知识。

